

Magyarország természeti és művészeti kincsei

Mióta hazánk kétharmada elveszett, fájdalom, le kellett mondanunk arról, hogy tanítványainkat a Tátra, vagy Erdély, esetleg a Tenger mellék üdülőhelyeire elvezessük, viszont szinte szükségszerűvé lett, hogy a megkisebbitett haza valamennyi nevezetességét megismertessük és megszeretessük velük. A filléres gyorsok és más kedvezményes utazási lehetőségek szintén nagy mértékben hozzájárultak ahhoz, hogy a magyar tanulóifjúság minél inkább megismerhesse természeti és művészeti nevezetességeinket. Nem kell mondanunk, hogy ezek a kirándulások sokszor valósággal a felfedező utak varázsával hatnak nemcsak a gyermeki lélekre, hanem a nevelőre is s tanuló és tanító boldog meglepetéssel állapítja meg, hogy ez a megkisebbedett föld is mennyi, eddig észre sem vett kincset s mennyi rejtett értéket tartogat számunkra.

Foglaljuk össze tehát röviden, hogy mit kell s mit érdemes megismertetni minden magyar gyermekkel a megmaradt csonka kis hazából.

Csonkamagyarország országrészei közül történelmi mult, műemlékek gazdagsága, tájképi szépségek változatossága tekintetében kétségkívül a **Dunántul** áll első helyen. Főekességét, legnagyobb vonzóerejét, a **Balatont** — úgy véljük, szükségtelen e helyes bővebben ismertetnünk, hiszen annak szépségei szinte a közfelfogásban élnek. A somogyi part szin pompás naplementéi, a hullámok szeliden ringató muzsikája, a levegő zamata: megunhatatlan természeti csodák minden magyar számára. **Almádi szőlőhegyeinek** csodálatos kilátása, vigsága, **Siófok** nagyvilági élete, **Balatonkenesén** a székesfőváros nagyszerű üdülőtelepe, **Balatonföldvár** arisztokratikus parkjai, **Lelle** ragyogó villái, **Bélatelep** tághorizontu kilátásai, a hajlásában a **Nápolyi-öbölre** emlékeztető **Szigligeti-öbölje**, **Badacsony** vulkánikus eredetű kupja, **Kisfaludy Károly háza**, **Tapolca** különös földalatti tava: együttvéve és külön-külön feledhetetlen élményt jelentenek. De gazdag e vidék történelmi nevezetességekben is. Itt van mindjárt **Tihany**, melynek apátsága I. Endre király idejében épült (1055). Ezen a helyen töltötte 1921-ben IV. Károly király internáltsága napjait. A templom kórusának és oltárainak rokokó-faragása és diszitése bámulatraméltó. **Balatonfürednek** is megvannak a maga látványosságai: **Jókai villája**, amelynek minden fáját maga ültette, **Blahe Lujza** volt nyaralója, az emlékfá, amelyet **Rabindranath Tagore** sajátkezűleg ültetett és az **Erzsébet Szanatórium**. **Keszthelynek** érdekességei a herceg Festetich kastélya, a **Georgikon**, a 14. századból való **katholikus templom** s végül a **lótuszokkal ékes hévízi tó**. **Sümegen** a régi vár, az igen érdekes **Darnay Múzeum**, **Kisfaludy Sándor szülőháza** a kirándulók utjának célja. Az ujon-

nan bevezetett körutazási jegyek igen megkönnyítik a tó körülutazását s Almáditól Keszthelyig az egész tavon végighajózni, csodaszép ut. Kitünő séta lesz — és emlékezetes — az **Aligától** Siófokig, a tó és a fenyvesek mellett vonuló ut bejárása. Ugyanezt megtalálhatjuk a zalai parton is Balatonfüredtől Badacsonyig.

Egyre emelkedik a **Bakony** látogatóinak száma is. A bakoynyi kirándulásoknak **Bakonyszentlászló** és **Zirc** a középpontja. Az utóbbi barokk templomáról s angol-kertjéről nevezetes. Kitörölhetetlen emlék a **Vinycsándormajortól Zircig**, majd a **Cuha** völgyében vezető ut is **Csesznek** várának felkeresésére, vagy a **Bakony** déli lejtőjén a sümegi bazaltbányától **Lesenceistvándig** az őserdőkön és alpesi réteken át, kis tavak melletti út megtétele is.

Zalamegye déli részében igen szép a virágdiszes, kedves **Zalaezerszeg** felé vezető ut. Igen kellemes a közeli **Bakról Novába, Göcsej** központjába sétálni a fenyveserdőkön át, de erre autóbusszközlekedés is van.

De hagyjuk el a kies vidéket s keressük fel a **Duna völgyének** legpompásabb részét; az **Esztergomtól Budapestig** terjedő szakaszt, mely vadregényességével a **Rajna** völgyével vetekszik. A **visegrádi** vár **Károly Róbert** és **Nagy Lajos** idejében egy hatalmas középeurópai birodalom fővárosát jelentette, **Mátyás** alatt pedig a renaissance kulturának volt tüzhelye.

A Dunántul történelmi nevezetességű városai közül keressük fel elsősorban **Esztergomot**, amely vonaton és hajón is megközelíthető. Itt keresztelték és koronázták meg **Szent Istvánt**. Főbb nevezetességei: a pompás székesegyház, a középkori ásatások, a primási palota, szinte egyedülálló képtára és a strandfürdő. A renaissance és empire stílusú székesegyház 1856-ban készült el. Legrégibb része a baloldali lévő **Bakács-kápolna**, melyet 1507-ben épített **Andrea Ferrucci** da Fiesole vörösmárványból, egyike hazánk kevés épen maradt renaissance emlékeinek. A primási kincstárban van **Mátyás király** híres kálváriája. Az oltárkép egyike a legnagyobbaknak a világon, **Tizian: Mária mennybemenetelének** másolata. A **Bástyafal**, a **Szent István-kápolna** (**Szent István** születési helye). A legújabb ásatások felszínre hozták a **III. Béla** korából származó várkápolnát, a primási palotát, királyi palotát is. (A primási képtár megtekintésére a primási iroda ad engedélyt.) Figyelemre méltó a 17. századból való barokk városház is, egykor **Vak Bottyán**, kuruc generális palotája.

Esztergomhoz hasonlóan **Székesfehérvár** és **Veszprém** is a magyar királyság legrégebbi korából való emlékekről nevezetes. **Székesfehérváron** koronázták a magyar királyokat 1038-tól 1526-ig. A **Szent István** által épített székesegyház elpusztult, a jelenlegit a 18. században építették barokk stílusban. Érdekessége a főoltár. Kincsestárában őrzik **Szent István király** koponyáját.

(Folytatjuk.)

